

Names of Accents and Diacritical Punctuation Signs in Poems by North African Jewish Poets *

Rachel MASHIAH
Bar-Ilan University

In several Sephardi printed editions of the Pentateuch one can find a list of thirty-four names of signs: twenty-nine names of accents in the Twenty-One Prose Books (including *Pasec*, *Macaf* and *Ga'ya*); four names of diacritical punctuation signs: *Dagueš*, *Rafe*, *Mapic* and *Šibolet / Šibolet* (for *Šin* and *Sin*); and *Ševa*. This list is called the *Zarca List*, named after its opening accent.

The *Zarca List* has been referred to in various poems written by Jewish North African poets. Some added flair to their poems by incorporating idiomatic phrases based on names of accents,¹ and several based an entire poem on that list. I have come across only four poems belonging to the latter category:

פלאך קיוויתי – written by the sixteenth century Tunisian poet Fradji Shawat, and based on thirty-one names of signs (commentary by E. Hazan²); וי כי חזקה האמה – written by the nineteenth century Moroccan poet Shmu'el Elbaz, and based on thirty-two

---

* Several issues discussed in this paper were presented at the Fourteenth International Congress of Masoretic Studies (IOMS) 1998. I would like to thank Prof. Aron Dotan, the president of IOMS, for reading that paper and providing very insightful comments.

¹ For examples, see HAZAN 1987, pp. 367–375.

² HAZAN 1976, pp. 95–97; see also idem 1987, pp. 374–375; idem 1995, pp. 220–222.

names (commentary by Sh. Adary³); קודר הילכתי – probably written by the nineteenth century Moroccan poet Amram Bar-Yehuda Elbaz,⁴ and containing twenty-seven of the names (commentary by Ch. R. Shoshanna⁵); and אהה עלי כי נקף – written by the nineteenth century Moroccan poet Rafael Aaron Monsoñego⁶ (commentary by R. Mashiah and T. Lavi⁷).

In all four poems both literal and figurative meanings may be ascribed to the names of the signs. This paper focuses on Monsoñego's use of the Zarca List in the elegy אהה עלי כי נקף, and compares it with the aforementioned poems.⁸

The epigraph preceding אהה עלי כי נקף marks the poem as an elegy for 'the ninth of Ab' (תשעה באב), a day of fasting and mourning, the day on which the First and Second Temples were destroyed. It also alludes to the fact that the poem is based upon names of accents through the phrase ותעש גם היא מטעמים, where the word מטעמים, from the root טע"ם, may be interpreted as 'accents'.

The rhyming in this elegy follows the poet's Jewish-Moroccan dialect,⁹ and it is therefore possible to find rhymes such as עובר / תביר (צירי/חיריק) (lines 3,4) which demonstrate the elimination of the phonemic contrast of /i/ and /e/ in this dialect; שייך/סמ"ך / גרשין / יוחסין (lines 23,24) demonstrate the elimination of the phonemic contrast of /s/ and /š/; תרצה / תלשא (שייך/צד"י) (lines 27,28) demonstrate the weakening of the emphatic consonant /s/; עובר / שיבר (רפה/דגש) (lines 3,5) which might indicate the explosive pronunciation [b] in both cases; and מלרע/מלעיל (lines 2,14) סגולתא/עיפאתה both pronounced מלרע.¹⁰

³ ADARY 1997, pp. 207–209.

⁴ A poem from the well-known collection שיר יודיות which is read or sung by Moroccan Jews on Friday evenings.

⁵ SHOSHANNA 1983, pp. 322–324.

⁶ Rabbi Rafael Aharon Monsoñego (1760-1840) wrote a collection of 90 poems titled «Oasis» (as yet unpublished).

⁷ MASHIAH and LAVI 1998, pp. 63–65.

⁸ וי כי חזקה and קודר הילכתי, פלאך קיווייתי 354–356 appears on pages 354–356 and אהה עלי כי נקף are quoted in the appendix.

⁹ For reference to North African dialects see, e.g., KATZ 1978 (especially pp. 18–20, 62, 126); SCHIRMANN 1961, II, p. 734; HAZAN 1976, pp. 48–49; HAZAN 1989, pp. 78–79.

¹⁰ Similar rhyming, reflecting the poets' North African dialects, can be found in the three additional poems, e.g.: In קודר הילכתי the poet rhymes מקדשי / יפצה / נקפה / נחריש – פלאך קיווייתי. In מלרע/מלעיל; חיריק/סגול) מאריך / פךך; (סגול/חיריק; צד"י/שייך) (צירי/חיריק). In חזקה – וי כי חזקה / בְּחֶבֶה – וי כי חזקה האמה (צירי/חיריק).

While the original text has no vocalization signs,¹¹ the marks «Gueršayim» inserted in most of the of accents and diacritical-sign names, are part of that manuscript (and indicate the presence of the calembour).¹²

The second line in the opening verse¹³ זרקא מקף שופר הולך סגולתא is quoted directly from the Zarca List: the name of the disjunctive *Zarca* (from the root זר"ק) can be understood literally as 'throwing'; *Macaf* from נק"ף ('to knock') is a connective sign that prevents the word preceding it from having independent status; and *Šofar-Holej* is one of the types of accents that were called by the name שופר ('trumpet', 'horn'), and is equivalent to מונה (an abbreviation of מונה שופר). As for the *Segolta* (Segol)¹⁴, the poet uses the sound of the word as an allusion to עם סגולה – the chosen people. The whole phrase זרקא מקף שופר הולך סגולתא can be read in several ways: «the chosen people (עם סגולה) are thrown (זרקא) out of their country and promised land to be scattered all over the world». The expression זרקא מקף שופר alludes to the people's disaster, where the *Macaf* strikes the 'trumpet' (שופר), a symbol of Israel, and injures it. The phrase זרקא מקף can also refer to the destruction of the Kingdom of Judea, as the *Zarca* becomes a *Macaf* which represents the annihilation of the people's independent existence. The names of these signs also lend themselves to an additional interpretation where the *Zarca Macaf* – «throwing a Blockade», refers to the seige around Israel (*Segolta*) that causes its 'beauty' (*Šofar*) to fade away and vanish (*Holej*). These various readings of the opening verse complement each other to create a multidimensional illustration of the disaster that befell the people of Israel.

The first strophe is based on four names of accents: the rare conjunctive *Yare'ah ben-Yomo*; *Darga* – 'grade' 'stair,' 'degree', from the root דר"ג; *Tevir* – Aramaic, from תב"ר 'broken' (שב"ר) which illustrates Israel's fall; and the conjunctive *Šofar Mehupaj* 'inverted trumpet'. In this strophe the names of the accents enhance the contrast between the people's past and present situation: in line 3 the people of Israel are compared to 'a new moon' (ירח בן-יומו) as if the chosen

¹¹ It was added here following the biblical system. I would like to thank my colleague, Dr. Z. Bstzer for his insightful remarks concerning the punctuation of the words: גנוחי (line 13), לעמך (line 34), והיה (line 35).

¹² Some form of pun, ascribing additional meaning (see HAZAN 1995, p. 88).

¹³ Which functions as a prologue (anticipating the entire poem).

¹⁴ From Aramaic: 'cluster' (of grapes).

people were worthy of a unique status similar to that of the moon at the beginning of each month. The destruction of the Temple however transforms this holy day into a day of shame and disgrace, and similarly the people of Israel become 'a reproach in the sight of all that pass by' (חרפת כל עובר). This fall can also be traced in line 4, אחרי זרגא, תביר, as the *Darga* (which represents a high status) is followed by a *Tevir* (break). In line 5 the people of Israel are compared to an 'inverted trumpet' (שופר מהופך), to indicate the disorder in the people's course of life.

The second strophe deals with one accent only, the *Great Pazer* (פזר גדול), from the root פז"ר 'scattering',¹⁵ an allusion to the Diaspora. Although in some places *Pazer* is called פזר קטן (Little Pazer) and קרני פרה is called פזר גדול (Great Pazer), this is not the case here, and this name simply refers to *Pazer* and not to קרני פרה.

The third strophe is based on the phrase מאריך טרחא אתנה: *Atnah* derives from נו"ח 'rest', 'pause', but it can also be understood as 'sigh' (אנחה) as if it were derived from the root אנו"ח; *Ma'arij* (מירכא in the Ashkenazi list) derives from אר"ך 'to prolong'; and *Tarha*, the Sephardi name for טפח which precedes *Atnah* as well as *Siluc*.¹⁶ This name derives from the root טר"ח 'laboring', and is interpreted here as 'burden' or 'trouble'. Thus the 'burden' (טרחא) and 'prolonged' (מאריך) suffering lead to 'groaning' (אתנה). *Atnah* may also be interpreted as 'to stay', as if to say – the burden 'stays' (in the sense of 'remains', 'does not leave').

The fourth strophe lists three names of accents and two names of diacritical signs: *Gueriš* 'banished', 'expelled'; *Revi'a'* – Aramaic from רביע 'couched' (רבוץ); and *Yetiv* – Aramaic from ית"ב 'settled down'; *Rafe* – 'weak'; and *Mapic be-He*, from the Aramaic מפ"ק, meaning 'to utter' the sound of the consonant ה"א. The *Revi'a'* and the *Yetiv* represent Israel's past position, as the *Revi'a'* (couching) alludes to Judah, a lion's whelp (as Jacob blesses his son: «Ju'dah is a lion's whelp [...] he couched as a lion» [Gen. 49:9]), and the *Yetiv* symbolizes the people of Israel in their promised land. Thus the day of destruction is the day Judah is 'banished' (גריש) from its land, and once banished it is weak (רפה) and powerless. מפיק בה' משמיע corresponds to the 'act of

¹⁵ Originally the name of this accent is Aramaic: פזרא = 'whip'.

¹⁶ In ancient sources only טפח preceding אתנה is called «טרחא», see DOTAN 1967, p. 155, 335 note 25.

sighing' as the [‘ha, ha’] sound of the sigh resembles the sound of the consonant ה"ה.

The names of accents in the fifth strophe symbolize the destruction of the First and Second Temples: *Tre-Ta'min* – the Sephardi name for the rare conjunctive מירכא כפולה (Double Merja) – from טע"ם, means ‘two reasons’ for the prolonged suffering; *Cadma* from קד"ם, is the Sephardi name for the disjunctive פשטא, and similarly *Tre-Cadmin* is פשטא which appears twice in penultimate words¹⁷ – both mean ‘since then’, since the destruction; *Azla* – Aramaic from אז"ל ‘going on’, represents the ‘walking’ to exile, and may also indicate the people’s ‘helplessness’ (אזלת יד) in the face of disaster; and the rare disjunctive *Carne-Para* (cow-horns) can be understood as representing the enemy and its evil, harmful force. In this strophe the poet magnifies the sense of pain and suffering by using symbols that incorporate a double element: תרי-טעמין, תרי-קדמין, חמי חמין, תרי אָמין, זיבורה ועקרבתא: קרני פרה.

The sixth strophe deals with *Pasec* – Aramaic from פס"ק ‘cutting’, which is used here in the judicial meaning of ‘sentence’, ‘decree’; *Two Gerašin* (שני גרשין) (שני גרשיים, from גר"ש ‘to expel’); and *Šalšelet* ‘chain’ in the sense of ‘ancestry’, ‘dynasty’. The poet joins these signs together to create a metaphor for the expatriates, where the *Two Gerašin* represent two cases of banishment, two exiles, ‘sentenced’ (פסק) by the Lord: the first exile forced upon מורשה קהילת יעקב (Jacob’s sons, the tribes of Israel), and the second on those who returned from Babylon (שלשלת יוחסין).¹⁸

The seventh strophe includes four sign names: *Ga'ya* from גע"ה ‘to cry aloud’; the disjunctive *Talša*, equivalent to the Ashkenazi תלישה גדולה (Great Tēliša) – from תל"ש ‘uprooting’; once again *Yetiv*; and *Tirša* – the Sephardi name for תלישה קטנה (Little Teliša) – from the root רצ"ה, ‘to want’ and ‘to please’. *Tirša* may also be interpreted here (as in Songs of Songs) as the ‘Lord’s beloved’: «Thou art beautiful, O my love, as Tir'za» [6:4]. Thus the poet’s soul, like the people of Israel – compared to *Tirša* – has been ‘uprooted’ (תלשא) from its place, from the land of Israel, and could not find a place to ‘settle in’ (יתיב); it therefore ‘cries’ (געיה). Two other interpretations of יתיב תרצה deal with Israel’s inability to find a suitable place where it would be

¹⁷ The name פשטא does not appear in this list.

¹⁸ As they are listed in Esr. 8.

'wanted' (רצוי), and with the fact that it is not yet time to 'please' (לרצות) Israel with return to its land.

In the eighth strophe Monsoñego mentions four names: *Šiva* for שבא (written in this list with *ביי* rather than *ויי*); *Great Zaquef* (זקף גדול);¹⁹ *Šibolet*, which appears in the Sephardi list to mark the difference between *שיי* and *שיי*; and *Sof-Pasuc*, another name for 'Silluc'. In this last strophe the poet uses the names of the signs to express his hope for salvation. The Lord is asked to gather his people (שיבולת פזורה), analogous to the current of the river (or the scattered seeds from an ear of corn), and 'lead them back' (שיבה) with 'upright' and proud bearing (זקף גדול) to their land. *Sof-Pasuc* suggests the 'end' of exile.

The poet closes a circle through the accents in the poem. The *Great Pazer* and the *Šofar Mehupaj*, representing the sorrow and grief of exile (in the first and second strophes), are confronted at the end²⁰ with *Great Zaquef* as well as with the expression 'Great Šofar' (following Isaiah's prophecy: «והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול» [Is. 27:13] 'the great trumpet shall be blown') to symbolize future salvation.

גם זו לט"ב מר לה. ותעש גם היא מטעמים כי נהפך מתוק למר בין העמים: *Epigraph*:

Rhyme Scheme: a/b/a/b // c/d/c/d/c/d/d/b; *Acrostic*: אנכי רפאל

בְּרָמִי נְהוּשֶׁת בְּתָהּ	1 אֶקְהָה עָלַי כִּי נָקַף
שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סִגּוּלָתָא	עַד אֲשֶׁר יִרְקָא מִשָּׁף
הָיָה חֲרַפְתָּ כָּל עוֹבְרֵי	אֵיךְ יִרְחַ בְּן יוֹמוֹ
אֲחֲרָי דְּרִגְאָ תְּבִיר	שָׁח וְנָפַל מֵעֲצָמוֹ
אוּיָב וּגְאוֹנוֹ שְׁבֵר	5 שׁוֹפָר מְהוּפָךְ שָׁמוֹ
קִינָה תִּגְדִּיל לְלִתָּהּ	עַל זֹאת לְשׁוֹנֵי תִּגְבִּיר
וְאֲנִי יוֹשֵׁב מִשְׁמַיִם	נִבְהָלוּ כָּל רַעֲיוֹנָי

-1 חרפת כל עובר 3 • 'And I will lay it waste'. *Is.* 5:6 – «ואשיתהו בתה» cf. הושת בתה 1-
 4 • «ולחרפה... לעיני כל-עובר» *Ez.* 5:14 – 'and a reproach ..., in the sight of all that pass by'.
 5 • «ונפל בעצמו» *Ps.* 10:10 – 'and humbleth himself, that the poor may fall by his strong ones'.
 6 • «ללשנו נגביר» *Ps.* 12:5 (4) – 'With our tongue will we prevail'.
 7 • «רעיוני יבהלני» *Dn.* 7:28 – 'my cogitations much troubled me'.
 «ואשב שם ... משמים» *Ez.* 3:15 – 'and remained there astonished'.

¹⁹ There is no זקף קטון in this poem.

²⁰ In the last strophe and in the epilogue.

מְטוֹרֶפֶת תוֹךְ יָמִים	הִיִּיתִי כְמוֹ אֲנִי
פָּזָר גְּדוֹל בְּעַמִּים	כִּי נִפְזַר עֲדָר צֹאנֵי
מִרְפָּא הִנֵּה בְעֵתָהּ	10 קוֹיִתִּי כָּל הַיָּמִים
מֵאַרְיֵיךְ טִרְחֵ"א אֶתְנִ"ח	כָּל יוֹם דָּרַךְ עוֹצֵב בִּי
וְהוּא תוֹךְ חֻקֵי מוֹנֵחַ	עַד כִּי שָׁכַן סְבִיבִי
וּבְמַר גְּנוּחֵי גִנַּח	יִצְעַק יִשְׂאֵג כְּלָבִיא
שָׁכַן אֶרֶץ עֵינֶפֶתָהּ	אוֹי כִּי מֵאַרְצֵי נִזְנַח
גַּם יִתִּיב רַפֵּ"ה רַפֵּ"ה	15 יוֹם זֶה גְרִי"ש רְבִי"ע
נִכְנַע וְהוֹלֵךְ שְׁפִי	רוֹשׁ וְלַעַן גּוֹמֵעַ
אוֹר חֲשַׁךְ בְּעֵרִיפֵי	מִפִּי"ק בִּ"ה' מִשְׁמִיעַ
וְעֵלְטָה הַיָּתֵהּ	גַּם חֲשַׁכוּ כּוֹכְבֵי נֶשֶׁפִי
מַעֲמָה תְּרִ"י טַעֲמִי"ן	רוֹשׁ וְלַעַן וּמָרָה
הִיא קְדַמְ"ה תְּרִי קְדַמְ"י"ן	20 נִפְשֵׁי לְבָבוֹת לְצָרָה
נִכְנוֹת בְּחַמֵי חַמִּין	אֲזַלְ"א בֵּין שְׂרַגְ"י פֶּרֶ"ה
זִיבּוּרָה וְעַקְרָבָתָא	שְׁלֹטוּ בָּהּ תְּרִי אֲמִין
עַל מוֹרְשָׁה קְהֵלָת	פִּסִּ"ק שְׁנֵי גְרָשִׁי"ן
וּפְרָשֶׁת גְּדוּלָת	שְׁלֹשֶׁת הַיּוֹחֲסִין
לְמַצּוֹא לָהּ סִיבָת עֵילָת	25 קְתַב לָהּ קֶשֶׁר מוֹכְסִי"י
גָּאוֹן מְשׁוֹשׁ תִּפְאַרְתָּהּ	הַחֲשִׁיד יִקְרַת וְהֵלָת

• 10 «קוה ... לעת מרפא והנה בעתה» cf. *Jer. 8:15; 14:19* – ‘We looked ... for the time of health, and behold trouble’. • 11 «דרך עוצב בי» *Ps. 139:24* – ‘...any wicked way in me’. • 13 «שאגה לו כלביא» cf. *Is. 5:29* – ‘Their roaring shall be like a lion’. • 14 «ארץ עיפתה» *Job 10:22* – ‘A land of darkness’. • 15 רביע an allusion to Ju’dah, a lion’s whelp, as Ja’cob blesses his son: כרע: «רוש וולען יהודה ... כרע» *Gen. 49:9* – ‘Ju’dah is a lion’s whelp ... he couched as a lion’. • 16 רש וולען cf. «ראש ולענה» *Dt. 29:17 (18)* – gall and wormwood. שפי cf. «וילך שפי» *Nu. 23:3* = slowly, moderately(?) • 17 «אור חשך בעריפיה» cf. «(צר) ואור חשך בעריפיה» *Is. 5:30* – ‘and the light is darkened in the heavens thereof’. • 18 «חשכו כוכבי נשפי» cf. «יחשכו כוכבי נשפו» *Job 3:9* – ‘Let the stars of the twilight thereof be dark’. cf. «ועלטה היה» *Gen. 15:17* – ‘and it was dark’. • 22 «זיבורה ועקרבה» *Dt. 33:4* – ‘the inheritance of the congregation of Ja’cob». • 23 «מורשה קהלת יעקב» *Es. 10:2* – ‘and the declaration of the greatness of Mor’de-cai’. • 24 «ופרשת גדלת מרדכי» *Dn. 6:5-6 (4-5)* – to find any occasion. • 25 «קשר מוכסי» *Is. 28:16* – ‘a precious ... stone». • 26 «קרתת» *Ez. 24:25* – ‘the joy of their glory».

וְנִפְשֵׁי גַעְנִיָּא תִּלְשֵׁי־א	אֹרֵי חֲשַׁךְ בְּעוֹד יוֹם
וְגַם לֹא יִתִּיב תִּרְצָה	לֹא מְצַאָה מְזוֹר פְּדִיּוֹם
מֵאֵד דְּזָלָה וְחִלְשָׁה	אֵין לָהּ שׁוֹרֵשׁ וְקִיּוֹם
חֲגָה חֲדָשָׁה שְׁבִתָּה	שְׁבִת גִּילָה מְשׁוּשָׁה 30
קוֹם שִׁיבִיָּה זְקִיף גְּדוּל	לְמָה תִּישָׁן צוֹר נוֹרָא
בֵּין אוֹיֵב נִבְדָּל בְּדוּל	וְשִׁבּוֹלֶת פְּזוּרָה
וְחִנּוּ לִבְנֵי מְגֻדֹל	שְׂבָצַח הַחֲזֵר עֲטָרָה
לְעַמָּךְ מְצַרְתָּה	סוֹ"ף פְּסוּ"ק חֲדָל חֲדוּל
וְהִיָּה לִי עֲזָרְתָה	נִתְקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוּל 35

So far reference has been made about literal and contextual meaning of the sign names in Monsoñego's נקף אהה עלי כי נקף. It would be interesting to see how these names of signs are used in the aforementioned poems. The following glossary provides an overview of various contextual meanings of signs in all four poems and demonstrates the relative flexibility of their interpretation on the one hand, and their shared fixed corpus of symbols on the other. Note the relative poetic freedom of interpretation in Monsoñego's elegy when read in relation to the other three poems (see items 21, 26, 31, 32 and others in the glossary below).

The glossary includes the name of the sign,²¹ its literal meaning (and comments) and the contextual meaning it assumes in each of the four poems:²²

$A =$ אהה עלי כי נקף $V =$ וי כי חזקה האמה $P =$ פלאך קיוויתי $Q =$ קודר הילכתי

1. זרקא: from זר"ק, «to throw», «scatter»; referring to the hand movement or to the melody.

• 28 תרצה cf. «יפה את רעיתי כתרצה נאה כירושלם» *Cant. 6:4* – «Thou art beautiful, O my love, as Tir'zah, comely as Je-ru'sa-lem». • 30 שבת גילה משושה חגה חדשה שבתה cf. «והשבתי כל-משושה חגה חדשה ושבתה» *Hos. 2:13 (11)* – «I will also cause all her mirth to cease, her feast days, her new moons, and her Sabbaths». • 31 למה תישן צור נורא cf. «למה תישן יי» *Ps. 44:24 (23)* – «why sleepest Thou, O Lord». • 32 שבולת פזורה cf. «יחבט יי משבלת הנהר ... ואתם תלקטו לאחד אחד בני ישראל» *Is. 27:12* – «the Lord shall beat off from the channel of the river unto the stream ..., and ye shall be gathered one by one, O ye the children of Is'ra-el». • 35 נתקע בשופר גדול cf. «יתקע בשופר גדול» *Is. 27:13* – «the great trumpet shall be blown». «כיהיית עזרתה לי» cf. *Ps. 63:8* – «Thy right hand upholdeth me».

²¹ For the names of accents, see DOTAN 1971, cols. 1453-1456; WICKES 1887, pp. 15-28. For the names of other signs, see DOTAN 1971, cols. 1447-1453.

²² See p. 350.

Q: to shoot arrows; P: to stone and to spit (as acts of humiliation and attack); V: to spit; A: – to throw; – to be thrown out (the people of Israel are thrown out of their country); – king.

2. מקף: from נק"ף, «binder»; referring to the duty of the sign.

Q: surrounding; P: defending walls; V: blockade, siege; A: symbolizes the annihilation of Israel's independent existence; – to knock down, strike, beat up; – blockade, siege.

3. שופר הולך: שופר = «trumpet», the Sephardi name for מונה; referring to the form of the sign.

Q: שופר – a symbol of beauty (of Israel), שופר הולך – the beauty vanishes; P: the messiah's trumpet; V: a trumpet that lost its beauty; A: – a symbol of Israel; – the beauty vanishes.

4. סגולה: Aramaic: «cluster» (of grapes); referring to the form of the sign.

Q: an allusion to עם סגולה – the chosen people = Israel; P: an allusion to עם סגולה... V: an allusion to עם סגולה... A: an allusion to עם סגולה...

5. פז"ר גזול: Aramaic: פז"ר = «whip»; referring to the form of the sign.

Q: from פז"ר, to scatter; an allusion to Israel's displacement; P: from פז"ר, to scatter... V: from פז"ר, to scatter... A: from פז"ר, to scatter...

6. ירח בן יומו: «a day old moon» (new moon); referring to the form of the sign.

Q: new moon; P: an allusion to the messiah; V: new moon; A: Israel is compared to a new moon – the symbol of rebirth and fertility.

7. קרני פרה: «the horns of a cow»; referring to the ancient form of the sign.

Q: קרני = an allusion to beauty, קרני = my beauty, פרה = a cow; P: a cow, an allusion to the people of Israel in the Diaspora; V: resemblance in the act of falling, where the descending moon beans correspond to a cow whose horns were removed; A: an allusion to the enemy and its harmful force.

8. געיה: from גע"ה, «to low», «cry aloud»; referring to the way of the performance.

Q: lowing; *P*: lowing, crying aloud; *V*: a misleading call (line 15); crying aloud (line 42); *A*: crying aloud.

9. תלשא: from תל"ש, «to pluck out»; might refer to the hand movement.

Q: to be uprooted from the Land of Israel; *P*: the uprooted people; *V*: to pluck (hair); *A*: to be uprooted as an emotional displacement.

10. אזלא: Aramaic: אז"ל, «to go on»; perhaps because it often occurs before גרש.

Q: aspectual verb: becoming; *P*: to pass away, cease; *V*: aspectual verb: becoming; *A*: – to be exiled; – from Hebrew: אז"ל, weakness helplessness, impotence (אזלת יד).

11. גר"ש: from גר"ש, «expulsor»; referring to the duty of the sign.

Q: to expel the enemy; *P*: banishment; *V*: to banish, exiling the people of Israel; *A*: to be cast away, banished, the people of Israel were exiled.

12. פסק: Aramaic: «to cut»; referring to the duty of the sign.

Q: to sentence, decree; *P*: from Heb. פסק: to stop, cease; *V*: from Heb. פסק: to stop, cease; *A*: to sentence, decree.

13. רביע: Aramaic: (רבי"ץ=) רבי"ע, «to rest», «crouch», «lie down»; perhaps referring to the position of sign (in contrast to זקף).

Q: to lie down like a lion – a symbol of the enemy; *P*: to crouch, stay in the Diaspora; *V*: to lie down like a lion – a symbol of the enemy; *A*: to lie down peacefully like a lion – a symbol of Israel.

14. שופר מהופך: the Sephardi name for מהפך; referring to the form of the sign.

Q: to convert the beauty (of the enemy) into ugliness; *P*: שופר = trumpet, מהופך = to convert in the sense of «changed fate»; *V*: שופר = a symbol of beauty, שופר מהופך = Israel's beauty turns ugly once it becomes the property of the enemy; *A*: a symbol of disruption and disorder in Israel's course of life.

15. קדמא: from קד"ם «before»; the Sephardi name for פשטא (not equal to the Ashkenazi קדמא = אזלא, see 10).

Q: before, before the destruction of the temple; *P*: before, the people of Israel followed the «Mizvot» before all other nations; *V*: before, the

people of Israel followed the «Mizvot» before all other nations; A: since then, since the destruction.

16. תרי קדמין: the Sephardi name for פשטא which comes twice in penultimate words. see קדמא (15).

V: twice earlier, the people of Israel followed the «Mizvot» long before other nations; A: like קדמא (see 15), with specific reference to the destruction of the first and second temples.

17/18 זקף קטן/גדול: from זק"ף, «erect», «upright»; referring to the hand movement or to the form of the sign.

Q: זקף = oppressive gaurd; קטון and גדול: everyone, with no exception; P: זקף קטון: humiliation; גדול זקף: upright, salvation; V: זקף קטון: humiliation; זקף גדול: upright, salvation; A: זקף גדול (only): to be proud.

19. שולשלת: «chain»; referring to the form of the sign or of the melody.

Q: a chain, noose, tied tight around the neck (for killing); P: a chain, an allusion to the anger of the Lord; V: ancestry, geneology, dynasty ; A: ancestry, geneology, dynasty.

20. שני גרישין: the Sephardi name for גרשיים (see גריש, 11).

Q: reference to the two exiles; P: reference to the two exiles; V: in contrast to גריש (see 11), to drive the enemy out with magnified efficacy (double portion); A: like גריש (see 11), with specific reference to the two exiles.

21. תרי טעמי: from טע"ם, «taste», «reason»; the Sephardi name for מירכא see מאריך (24).

Q: taste, bitter taste caused by two different plants; P: taste, the good taste (of life) during the periods of the first and second temples; V: taste, bitter taste caused by two different plants; A: two reasons.

22. דרגא: «grade», «step», «stair», «degree»; referring to the form of the sign (or to the melody: Aramaic: *daraja* = to sing quaveringly).

Q: high status, high position; P: high status, high position; V: extremely severe (punishment); A: high status, high position.

23. תביר: Aramaic: (שב"ר =) «broken»; referring to the melody.

Q: destruction of Israel's beauty; P: collapse; A: collapse.

24. מאריך: from אר"ך, «prolonging»; the Sephardi name for מירכא.

Q: prolonged suffering; P: prolonged suffering; V: prolonged suffering; A: prolonged suffering.

25. טרחא: from טר"ח, «burden», «trouble»; the Sephardi name for טפחא.

Q: hard work, burden, trouble of exile; P: hard work, burden, trouble of exile; V: hard work, burden, trouble of exile; A: burden, trouble of exile.

26. אתנח: from נו"ח, «to rest»; referring to the duty of the sign.

Q: to rest peacefully; P: rest and tranquility; V: rest, pause; A: – to overstay; – from אנ"ח, to sigh.

27. רפא: from רפ"ה, «weak»; diacritical sign; referring to way of performance.

Q: feeble, powerless; P: emotional weakness; V: feeble, powerless; A: feeble, powerless.

28. דגש: Aramaic: *degaš* = «to pierce»; diacritical sign referring to position of sign.

P: hard work, burden, trouble of exile.

29. יתיב: Aramaic: (ישי"ב) ית"ב, «settled down»; referring to melody or duty (pause).

P: to sit, reference to the enemy; V: from Hebrew: שוי"ב, bring back the people of Israel; A: – from ישי"ב, allusion to Israel's safe, assured dwelling on its land (line 15); – from Hebrew: שוי"ב, to return, bring back (line 28).

30. תרצא: from רצ"ה, «wanted», «to please»; the Sephardi name for תלישה קטנה.

P: a symbol of Israel; V: to want, to please; A: a symbol of Israel.

31. ש/ש: שבו/שבו/שבו: mnemonic device for ש/ש.

P: an allusion to the fall of the enemy: it will dry like an ear-of-corn and be washed down the river; V: an ear-of-corn, reference to the enemy; A: an allusion to Israel's dispersed state which resembles a channel of a river, or seeds scattered from an ear-of-corn.

32. מפי"ק בה"א: Aramaic: נפ"ק, to utter the ה sound; diacritical sign; referring to the performance.

P: to produce; *V*: bring out, send away; *A*: the act of sighing (sound resemblance).

33. שׁבא: the punctuation sign שׁווא; borrowed from the Syriac accentuation system; *šewaya* = divisional accent.

V: from שׁו״ב: to come back; *A*: שיבה, from שׁו״ב, to return, bring back.

34. סילוק: «end of verse»; another name for פסוק.

V: to put an end, say enough; *A*: symbol of the end of exile.

Monsoñego uses almost all the names of the signs appearing on the Zarca List (except for *Dagueš* and *Zaquef Caton*), yet he changes their order. This is not the case in the three other poems mentioned above (by Fradji Shawat, Shmu'el Elbaz and Amram Bar-Yehuda Elbaz), in these three poems the order of the list is strictly followed.²³ The following table illustrates this point:

The Order of Sign Names in the Sephardi Zarca List & Poems

Zarca List	קודר הילכתי	פלאך קיוויטי	וי כי חזקה האמה	אחה עלי כי נקף
1. זַרְקָא	(=) זרקא	(=) זרקא	(=) זרקא	(=) זרקא
2. מַקָּף	(=) מקף	(=) מקף	(=) מקף	(=) מקף
3. שׁוֹפֵר הוֹלֵךְ	(=) שופר הולך	(=) שופר הולך	(=) שופר הולך	(=) שופר הולך
4. סְגוּלְתָא	(=) סגולתא	(=) סגולתא	(=) סגולתא	(=) סגולתא
5. פֶּזֶר גְּדוּל	(=) פזר גדול	(=) פזר גדול	(=) פזר גדול	(6) ירח בן יומו
6. יָרַח בֶּן יוֹמוֹ	(=) ירח בן יומן	(=) ירח בן יומו	(=) ירח בן יומו	(22) דרגא
7. קַרְנֵי פְּרָה	(=) קרני...פרה	(=) קרני פרה	(=) קרני פרה	(23) תביר
8. גַּעֲיָה	(=) געיה	(=) געיה	(=) געיה	(14) שופר מהופך
9. תַּלְשָׂא	(=) תלשא	(=) תלשא	(=) תלישה גדולה	(5) פזר גדול
10. אַזְלָא	(=) אזלא	(12) פסקא	(=) אזלא	(24) מאריך
11. גְּרִישׁ	(=) גרש	(13) רביע	(=) גרש	(25) טרחא
12. פְּסֵק	(=) פסק	(10) אזלא	(=) פסק	(26) אתנח
13. רְבִיעַ	(=) רביע	(11) גריש	(=) רביע	(11) גריש
14. שׁוֹפֵר מְהוּפָךְ	(=) שופר הפוך	(=) מהופך שופר	(=) שופר מהופך	(13) רביע
15. קַדְמָא	(=) קדמא	(=) קדמא	(=) קדמא	(29) יתיב
16. תְּרֵי סְדָמִין	(16) -	(16) -	(=) תרי קדמין	(27) רפה
17. זַקֵּף קֶטוֹן	(=) זקף קטון	(=) זקף קטון	(=) זקף קטון	(32) מפיק בה'

²³ With few exceptions only.

Zarca List	קודר הילכתי	פלאך קיוויתי	וי כי חזקה האמה	אהה עלי כי נקף
18. זָקֶף גְּדוֹל (=) וגדול	(=) זקף גדול	(=) זקף גדול	(=) זקף גדול	(21) תרי טעמין
19. שְׁלֶשֶׁלַת (=) שלשלת	(=) שלשלת	(=) שלשלת	(=) שלשלת	(15) קדמה
20. שְׁנֵי גְרִישִׁין (=) שני גרישין	(=) שני גרושין	(=) שני גרישין	(=) שני גרישין	(16) תרי קדמין
21. תְּרֵי טַעְמֵי (=) תרי טעמי	(=) תרי טעמין	(=) תרי טעמי	(=) תרי טעמי	(10) אזלא
22. דְּרָגָא (=) דרגא	(23) תביר	(=) דרגא	(=) דרגא	(7) קרני פרה
23. תְּבִיר (=) תביר	(22) דרגא	(23) –	(23) –	(12) פסק
24. מְאָרִיךְ (=) מאריך	(=) מאריך	(=) מאריך	(=) מאריך	(20) שני גרשין
25. טְרַחָא (=) טרחא	(=) טרחא	(=) טרחא	(=) טרחא	(19) שלשלת
26. אֶתְנַח (29) יתיב	(=) אתנח	(=) אתנח	(=) אתנח	(8) געיא
27. רְפָא (26) אתנח	(=) רפה	(=) רפה	(=) רפה	(9) תלשא
28. דְּגֵשׁ (27) רפה	(=) דגש	(28) –	(28) –	(29) יתיב
29. יְתִיב (28) –	(=) יתיב	(=) יתיב	(=) יתיב	(30) תרצה
30. תְּרַצָּא (30) –	(=) תרצה	(=) תרצה	(=) תרצה	(33) שיבה
31. שְׁבוּלַת/שְׁבוּלָת (31) –	(=) שבולת	(=) שבולת	(=) שבולת	(18) זקף גדול
32. מְפִיק בְּהָא (32) –	(=) מפיק	(=) מפיק	(=) מפיק	(31) שבולת
33. שְׁבָא ²⁴ (33) –	(33) –	(=) שבא ... געיה	(34) סוף פסוק	(34) סוף פסוק
34. סוּף פְּסוּק (34) –	(34) –	(=) סוף פסוק	(17) –	(28) –

According to Zafrani 1984 (p. 81) the connection between Jewish thought and poetry has two representations, and it is therefore possible to distinguish between poetry based on Jewish tradition in general, and poetry based on one specific traditional subject. The latter category (according to Zafrani) is purely pedagogical and is used predominantly as a mnemonic device. Thus, the four poems discussed in this paper: «ואהה עלי כי נקף», «וי כי חזקה האמה»,²⁵ and «פלאך קיוויתי» as well as «אהה עלי כי נקף» belong to the second category, for they all focus on the specific subject of biblical accentuation.

²⁴ In the Zarca List שבא is always combined with געיה (שבא געיה/געיה שבא), to indicate the location of געיה: before or after the שבא.

²⁵ פלאך קיוויתי is a sixteenth century reference to the Sephardi Zarca List. I am unfamiliar with any earlier texts referring to this list; however, it is important to mention that considerable parts of this list can be found in *Sefer ha-Zohar* (ti-qunim): אדירים משברי ים אלין טעמי דאורייתא ... ואלין אינון זרק"א מק"ף שופ"ר הול"ך סגולת"א: (47/1); רפ"ה דג"ש (47/2); קרני פרה, געיי"א, תלש"א, אזל"א, גרי"ש, פס"ק (48/1-2); שופר מהופך, and others. זקף קט"ן, זקף גדול (50/1); מארי"ך טרח"א (51/1);

However, as already mentioned, the first three poems follow the Zarca List almost accurately, and therefore clearly illustrate their didactic goal – «form» is an important element in these poems, and it seems as if their purpose is to help memorize the Zarca List.²⁶ As for «אהה עלי כי נקף», the epigraph does indeed suggest a reference to the accentuation system «ותעש גם היא מטעמים», and the opening sentence «זרקא מקף שופר הולך סגולתא», as well as the use of the «Geršayim» in the sign names are an explicit reference to the Zarca List. Yet, the poetic freedom concerning the order of their appearance (and to a certain extent their contextual interpretation) creates a more balanced poem in terms of the relationship between «form» and «content», a poem in which the names of accents and diacritical signs serve as a mnemonic device, as well as an illustration of the people's agony and hope for salvation.

---

²⁶ Rabbi Ja'acov Ben-Me'ir (Rabenu Tam) specifically claims to have written מחברת (an essay) for accentuation rules according to the «Massora» (בעל פי מסורת). In this case the poem deals with biblical accentuation, and these signs are its subject: אלהים לי מגן / גידי צר מגן / בהטיבי גגן / מלכים ומשתיים // בערכי מחברת / לבל / אלהים לי מגן / גידי צר מגן / בהטיבי גגן / מלכים ומשתיים // בעל פי מסרת / גידינו חרותים (see WEINFELD 1972).

Appendix ²⁷פְּלֶאָךְ קוּיִתִּי ²⁸ by Fradji Shawat

- פלאך קוויטי דגלי רוממה / צור פלאיך מכל חי נשגבו
 ידך על גויים רמה עצמה / הן כשחק מאזנים לך נחשבו
 רב להושיע מה יקר חסדך / אל מדבר בצדקה צאנך פרק
 בלתי אין לגאל הרם ידך / לאסף ולקבץ חיש להם שרק
 5 דון באמה כי על חנם נגדך/זרקא אל פנימו אבן ורק
 בעדם הקיפם מקף נאמה / איך שמע שופר הולך יתאבו
 עוד היות לסגולתא נאה נעמה / עם בפזר גדול חלו נכאבו
 גואלי חי בשר כי אז נהיה / נו"ך לירח בן יומו ורי"ש
 הוא לקרני פרה סורה געיה / יענה תלשא אף לה קול יחריש
 10 קן ישובב יונה תמה רעיה / פסקא רביע כאזלא גריש
 לה מהפך שופר כונן קוממה / מעפרים עם מעצבה שכבו
 יתמכו נס תורה לכל קדמה / שעשועיה יום יום לך ערבו
 יה בזקף קטון עד אן עמד / בזקף גדול כי רב דללו
 משכו שלשלת כבלי זעמד / עם שני גרושין מהר נחלו
 15 עם תריץ טעמין טוב טעמו טעמד / מתביר זה עוד אל דרגא יעלו
 ידך שא ולצר נקם שלמה / מאריך טרחא עד כי רב דאבו
 חיש ביום אתנח את לבם נחמה / בו יגיעי כח נח ישובו
 חזקו לב רפה מר לי יעטף / מנשא על דגש יונה יוחלה
 צר יתיב כס הוות עני יחטף / בו כתרצה יפה תהי מושלה
 20 חיש כראש שבלת ימל גם שטוף / תשטפהו שבלת מי מחלה
 הנני מפיך לך אחות רוחמה / אור משיחי יבנה ערים חרבו
 לך ידבר על לב לקרא נוחמה / את וכל בניך שיר אל ינובבו

²⁷ Since I have not seen the manuscripts, the songs are quoted from the sources mentioned below (without the punctuation). The names of the signs are written here in a different font.

²⁸ Quoted from HAZAN 1995, pp. 220-222.

קוֹדֵר הַלְכָתִי ²⁹ by A. Elbaz

קוֹדֵר הַלְכָתִי / עַל אִמָּה חֲצִים עָלַי זֶרְקָא
וּבְנֵי אִמּוֹתַי / מִקָּף סְבִיב צָרָה וְצוּקָה
מֵהֶם נִבְעֵתִי / שׁוֹפֵר הוֹלֵךְ אֲזִיל סִמְקָא
נְחוּם מֵאֲנִתִּי / לֹאִם סִגּוּלְתָא הַחֲשׂוּקָה
5 כִּי מֵאֲדַמְתִּי / פִּזֵּר גְּדוּל גִּלְתָּה נִתְקָה
וְאוֹר יִרַח בֶּן יוֹמוֹ / גַּם יוֹמָם הֶעֱתִימוֹ
בַּעֲפֵר קֶרְנִי / כִּלְפֵי לֵיִיא
וּבֵית מְלוֹנִי / שֵׁם פָּרָה גַעִיא
מִחֲמַדֵּי עֵינֵי / תִּלְשָׂא בְצַדִּיהָ
10 וְהִיא הָעוֹלָה / מַעֲלָה עַל גְּבִי מַעֲלָה / וְאֲנֹכִי דִלָּה
וְכַבּוּדֵי גִלָּה / כִּמְאֵן אֲזֵלָא וּמִדְּלִדְלָא / סְנִיא מַחְכוּ עֵלָה
גֵּרֵשׁ לָץ יֵצָא / חוּץ לְמִקְדָּשֵׁי זָרָה הַלָּאָה
בְּמָה יִתְרַצָּה³⁰ / פִּסְק לְחַיֵּי בֶן שְׁנוּאָה
וְהַבֵּל יִפְצָה / פִּיהוּ מְלַל לְצַד עֵלָאָה
15 וּבְבֵית מִקְדָּשֵׁי / רוּבֵץ רְבִיעַ גָּאָה גָּאָה
יִפְיוּ תַכְסָּה / שׁוֹפֵר הַפֶּזֶק לְנֹגַע נְרָאָה
הַלּוּא קִדְמָא שְׂכִינָה / אֵיךְ בְּמִקּוֹמָה עוֹנָנָה
קְפוּד וּבֵת יַעֲנָה / וּבֶן שְׂפַחָה זּוֹנָנָה
עֵשָׂה כְּרִצּוֹנָה / וְהַגְּדוּל מִמֶּנּוּ פָּנָה / וַיִּשְׁלַח הַיּוֹנָה
20 זֶקֶף יִתְמַחִי / קֶטוֹן וְגְדוּל בְּשִׁמֵי קוֹרָה
כָּל גּוֹיִם שְׂכַחִי / שְׁלֵשֶׁלֶת בְּצוּאָר קִשּׁוּרָה
גֵּרֵשׁוֹנֵי מַחֲדֵ / בְּבֵלֵי שְׁנֵי גְרִישִׁין לְבֵרָא
טַעֲמָה רוּחִי / תְּרִי טַעֲמֵי לַעֲנָה מֵרָה
וְכִשְׁל כַּחֲדֵ / אֵיפְחִית דְּרַגָּא בְּרַחַה שְׂרָרָה
25 כִּיּוֹן דְּאִידְחִי / זִיוִיָּה תְּבִיר רוּחַ נִשְׁבֵּרָה
וַיֵּשׁ רִשַׁע מֵאֵרִיךְ / טְרַחָא עֲבוּדַת פֶּרֶךְ
וְהוּא לְבַד יִתִּיב אֲתַנַּח / אוֹכֵל מִיֵּטֵב כְּרַמּוֹ יִזְנַח
וּבֶן יִקִּיר אֵין לוֹ עֵרֶךְ / יִדּוּ רִפְּהָ וְשִׁפְלֵ בְרֶךְ
קִדְשׁ צוּרֵי אֵת שְׂמֵךְ / וּבְנָה מִשְׁכָּן כְּבוֹדֶךְ
30 וְאֲזִי נִשִּׁיר לְךָ / יִתְבְּרַךְ שְׂמֵךְ

²⁹ Quoted from SHOSHANNA 1979, pp. 322-324.

³⁰ תִּרְצָה: perhaps it is the poet's way of alluding to תִּרְצָה.

וי כי חֲזָקָה הָאֵמָה by Sh. Elbaz³¹

25	אבי חמל נא על עדה אביונה אחר זקף קטן זקף גדול תרימנה ושלשלת יחס גלויה וכהנה תשוב כקדם חיש וכבתחלה	ווי כי חזקה האמה עלי משלה ועל פני זרקא רק ואותי הבהילה מעליה פרקא על גברת הפילה שור האל כי דבקה עפר נפשי אמללה
30	לאויבי תגרש מהר בלי חנינה שני גרישין מביתך אל אמונה יטעום תרי טעמי תרעלה כוס לענה דרגא לא תסיר אל חי נורא עלילה	5 שונאי בנה עלי מקף רוש ומרה אבד והשחית הפסיד ההוא שופרא שופר הולך ובלי בעפרא בת היתה סגולתא בין העמים דלה
35	בניו יהיו נופלים כשור ושה לטבחה ועל שכמו תרבה ³² מאריך טרחא ולא יהיה אתנח בבכיה ואנחה וכל גופו רפא בנגע ומחלה	מפזר ומפרד שמני כל הימים 10 גולה פזר גדול ביד גוים עמים ועלי קמים לנגדי נלחמים אין מרחמים עלי בני עולה
40	אל אמור לעם רד גש ³³ הלאה הקריבה ולפניך יתיב תרצא אותו בחבה וראש אויביו כשבלת תכרת אל רבא ולו תהיה מפיך גם שלחהו כלה	ובירח בן יומו החשיך אורי והלי 15 כמו קרני פרה נופלים הפיל את דגלי גם בקולו געיה חן נשא למולי ותלש בשערי תלישה גדולה
	זה היום תבשר בואי לעירך שבא אמה געיה בבכי ותמיד היא עצובה וסוף פסוק תאמר מלכך משיחך הן בא ואז יגדל כחך יתקדש בעגלא	20 אזלא ונחתא והיתי ביד מוני אותי גרש מבית מקדש מעני לי הפסיק פסק מעיר עזי ומכוני והוא בה רביע כאריה עלה
		לא יאות אליו ללבש עליו את עדיי שופר מהפך נדמה על פניו יפיי כי עדתי קדמא תרי קדמין לכל גויי בשמירת המצוה וגם מצות המילה

³¹ Quoted from ADARY 1997, pp. 207-209.

³² Perhaps תרבה comes as a pun for תביר (since תביר should be located between מאריך and דרגא).

³³ דגש דר גש comes as a pun for דגש (since דגש should be located between רפא and יתיב).

REFERENCES

- ADARY 1997: Sh. ADARY, «Reshut» to «Kadish» Poetry in the Heritage's Poetry of Rabbi Shmuel Bar Yehuda Elbaz, on the Background of the Habit to Include Poetry Heritage in Prayer in the Moroccan Judaism, M.A. Thesis, Bar-Ilan University (Ramat Gan 1997) [in Hebrew].
- DOTAN 1967: A. DOTAN, *The Diquqé Haṭṭē'amim of Ahāron Ben Mošē Ben Ašer with a Critical Edition of the Original Text from New Manuscripts* (Jerusalem 1967) [in Hebrew].
- DOTAN 1971: A. DOTAN, «Masora», *Encyclopaedia Judaica*, vol. 16 (1971) cols. 1401-1482.
- HAZAN 1976: E. HAZAN, *The Poems of Fradji Shawat Critical Edition with Introduction and Commentary* (Jerusalem 1976) [in Hebrew].
- HAZAN 1987: E. HAZAN, «Hebrew Letters, Vowels and Accents as Poetical Similes», in *Language Studies II-III*, ed. M. BAR-ASHER (Jerusalem 1987) pp. 367-375 [in Hebrew].
- HAZAN 1989: E. HAZAN, *The Piyyutim of Rabbi Musa Bujanah Edited with Introduction and Notes* (Jerusalem 1989) [in Hebrew].
- HAZAN 1995: E. HAZAN, *Hebrew Poetry in North Africa* (Jerusalem 1995) [in Hebrew].
- KATZ, 1977: K. KATZ, *The Hebrew Language Tradition of the Community of Djerba (Tunisia)*, in *לשון ועדה II, Publication of the Hebrew University Language Traditions Project*, ed. Sh. MORAG (Jerusalem 1977) [in Hebrew].
- MASHIAH and LAVI 1998: R. MASHIAH and T. LAVI, «Zarqa Maqaf Shofar Holekh Segolta: The Sefaradic Luaḥ ha-Zarqa in a Piyyut by Refael Aaron Monsonyego», *Lěšonénu* 61 (Jerusalem 1998) pp. 61-71 [in Hebrew].
- SCHIRMANN 1961: J. SCHIRMANN, *The Hebrew Poetry in Spain and Provence* (Jerusalem 1961) [in Hebrew].
- SHOSHANNA 1983: Ch. R. SHOSHANNA, *אעירה השחר* (Jerusalem 1983) [in Hebrew].
- WEINFELD 1972: J. WEINFELD, *טעמי המקרא (Biblical Accents)* (Jerusalem 1972) [in Hebrew].
- WICKES 1887: W. WICKES, *טעמי כ"א ספרים A Treatise on the Accentuation of the twenty-one so-called Prose Books of the Old Testament* (Oxford 1887, repr.: New-York 1970).

ZAFRANI 1984: H. ZAFRANI, *Poésie Juive au Maroc* (Jérusalem 1984) [in Hebrew].

RESUMEN

En varias ediciones impresas sefardíes del Pentateuco hay una lista de treinta y cuatro nombres de acentos y de signos diacríticos de puntuación. Esta lista se denomina la Lista de Zarca, por el nombre del primer acento que se menciona. He hallado cuatro poemas basados en esta lista: פלאך קיוויתי, escrito por el poeta tunecino Fradji Shawat (siglo XVI); וי כי חוקה האמה, escrito por el poeta marroquí Shumu'el Elbaz (siglo XIX); קודר הילכתי, probablemente escrito por el poeta marroquí Amram Bar-Yehuda Ezbaz (siglo XIX); ו אהה עלי כי נקף, cuyo autor es el poeta marroquí Rafael Aaron Monsoñego (siglo XIX). En los cuatro poemas se atribuyen significados literarios y figurados a los nombres de los signos.

Los tres primeros poemas siguen casi exactamente la Lista de Zarca, y en ellos la «forma» es un elemento importante, ya que parece ser que su propósito es ayudar a memorizar la Lista. Respecto a וי כי חוקה האמה, la libertad poética que caracteriza el orden de los nombres de los signos (y, en cierta medida, la interpretación contextual) se traduce en un poema más equilibrado en cuanto a la relación entre «forma» y «contenido».

PALABRAS CLAVE: Lista de Zarca, Monsoñego, poetas marroquíes, acentos, signos diacríticos, puntuación.

SUMMARY

In several Sephardi printed editions of the Pentateuch one can find a list of thirty-four names of accents and diacritical punctuation signs. This list is called the Zarca List, named after its opening accent. I have come across four poems based on this list: פלאך קיוויתי, written by the Tunisian poet Fradji Shawat (sixteenth century); וי כי חוקה האמה, written by the Moroccan poet Shmu'el Elbaz (nineteenth century); קודר הילכתי, probably written by the Moroccan poet Amram Bar-Yehuda Elbaz (nineteenth century); and ו אהה עלי כי נקף, written by the Moroccan poet Rafael Aaron Monsoñego (nineteenth century). In all four poems both literal and figurative meanings may be ascribed to the names of the signs.

The first three poems follow the Zarca List almost accurately; «form» is an important element in these poems, and it seems as if their purpose is to help memorize the Zarca List. As for וי כי חוקה האמה the poetic freedom concerning the order of the sign names (and to a certain extent their contextual interpretation) creates a more balanced poem in terms of relationship between «form» and «content».

KEYWORDS: Zarqa List, Monsonyego, Moroccan poets, accents, diacritical signs, punctuation.